

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра соціальної роботи та педагогіки вищої школи

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента

Педагогічна конфліктологія

підготовки _____ **магістра** _____
(назва освітнього ступеня)

Спеціальності _____ **011 Освітні, педагогічні науки** _____
(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми Освітні, педагогічні науки

Силабус освітнього компонента «Педагогічна конфліктологія» підготовки магістра, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, за освітньо-професійною програмою Освітні, педагогічні науки.

Розробник: Чернета Світлана Юріївна, доктор педагогічних наук, професор

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

(доц. Белкіна-Ковальчук О.В.)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи протокол № 2 від 4 вересня 2024 р.,

Завідувач кафедри:

(проф. Чернета С.Ю.)

I. Опис освітнього компонента

Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	01 Освіта/Педагогіка 011 Освітні, педагогічні науки Освітні, педагогічні науки. Другий (магістерський) рівень	Нормативна
Кількість годин/кредитів <u>120/ 4</u>		Рік навчання <u>1</u>
		Семестр <u>1</u> -ий
		Лекції <u>20</u> год.
		Практичні (семінарські) <u>20</u> год.
ІНДЗ: €		Лабораторні _____ год.
	Індивідуальні _____ год.	
	Самостійна робота <u>72</u> год.	
	Консультації <u>8</u> год.	
	Форма контролю: екзамен	
Мова навчання		Українська

II. Інформація про викладача (- ів)

Викладач: Чернета Світлана Юріївна,

Науковий ступінь доктор педагогічних наук,

Вчене звання професор

Посада завідувачка кафедри, професор кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи

Контактна інформація

Телефон: +380506756783,

Електронна пошта: Cherneta.Svitlana@vnu.edu.ua

Дні занять <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. Силабус освітнього компонента «Педагогічна конфліктологія» складена відповідно до навчального плану підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, освітньо-професійної програми Освітні, педагогічні науки вивчається в першому семестрі, формою контролю є екзамен. На вивчення освітнього компонента відведено 4 кредитів (120 годин), у тому числі для денної форми навчання: 20 годин лекційних, 20 год. практичних, 8 год. консультації та 72 год. самостійної роботи.

Вивчення ОК «Педагогічна конфліктологія» сприятиме підвищенню рівня професійної компетентності майбутніх фахівців, їх готовності кваліфіковано і майстерно виконувати свої професійні обов'язки, на основі узагальненого сучасного розуміння сутності конфлікту та конфліктної взаємодії й особливостей протікання соціальних конфліктів у цілому й зокрема конфліктів у закладах освіти.

2. **Пререквізити:** Для освоєння освітнього компонента використовують знання, вміння і навички сформовані у ході вивчення ОК *із основ психології*.

Постреквізити: Освоєння даного освітнього компонента є необхідним для подальшого написання кваліфікаційної роботи, проходження педагогічної практики.

3. **Мета** освітнього компонента: ґрунтовне засвоєння здобувачами освіти цілісної системи конфліктологічних знань; формування умінь діагностування конфлікту, його попередження та конструктивного вирішення; формування готовності майбутніх педагогів до міжособистісної безконфліктної взаємодії у професійній діяльності.

Завдання ОК: мотивувати здобувачів освіти до ґрунтовного оволодіння

конфліктологічними знаннями та вміннями як важливою складовою їх професійної компетентності; розробити алгоритм діагностування конфлікту та складання карти конфлікту; навчити визначати й добирати оптимальні методи конструктивного вирішення конфліктів.

4. *Результати навчання (Компетентності)*

Освітній компонент спрямований на формування *інтегральної* (ІК. Здатність розв'язувати проблеми, задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері освітніх, педагогічних наук) та *загальних компетентностей* (ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу. ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ЗК7. Здатність до міжособистісної взаємодії. А також низки *спеціальних компетентностей*: СК6. Здатність управляти стратегічним розвитком команди в педагогічній, науково-педагогічній та науковій діяльності. СК7. Критичне осмислення проблем у сфері освіти, педагогіки й на межі галузей знань. СК8. Здатність інтегрувати знання у сфері освіти/педагогіки та розв'язувати складні задачі у мультидисциплінарних та міждисциплінарних контекстах.

Очікувані програмні результати навчання: РН3. Формувати педагогічно доцільну партнерську міжособистісну взаємодію, здійснювати ділову комунікацію, зрозуміло і недвозначно доносити власні міркування, висновки та аргументацію з питань освіти і педагогіки до фахівців і широкого загалу, вести проблемно-тематичну дискусію. РН5. Організовувати освітній процес на основі студентоцентрованого, компетентнісного, контекстного підходів та сучасних досягнень освітніх, педагогічних наук, управляти навчально-пізнавальною діяльністю, об'єктивно оцінювати результати навчання здобувачів освіти. РН7. Створювати відкрите освітньо-наукове середовище, сприятливе для здобувачів освіти та спрямоване на забезпечення результатів навчання. РН10. Приймати ефективні, відповідальні рішення з питань управління в сфері освіти/педагогіки, зокрема у нових або незнайомих середовищах, за наявності багатьох критеріїв та неповної або обмеженої інформації. РН11. Здійснювати консультативну діяльність у сфері освітніх, педагогічних наук.

Soft skills: вміння налагоджувати міжособистісні контакти; вміння працювати в команді; креативність; вміння прогнозувати, гнучкість, швидка адаптація до змін та ін.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ:

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації: *словесні*: лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація, платформа Zoom, MOODLE), пояснення, розповідь, бесіда; *наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація; *практичні*: *вправи*.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота здобувачів освіти: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо), ретроспективний метод.

5. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма Контролю ¹ / Бали
Змістовий модуль 1. Методологічні засади теорії конфлікту						
Тема 1. Теоретичні основи виникнення конфліктів. Поняття конфлікту в історичному аспекті. “Школа консенсусу” Т.Парсонса та “Конфліктна школа” Р.Дарендорфа.	9	2	2	5	-	ДС, ДБ/З

Тема 2. Предмет педагогічної конфліктології як науки Предмет, метод, структура педагогічної конфліктології. Основні поняття та категорії педагогічної конфліктології. Методи наукових досліджень у конфліктології. Функції педагогічної конфліктології в суспільстві.	10	2	2	5	1	РМГ/3
Тема 3. Загальна теорія конфлікту Механізми та причини виникнення конфлікту. Стадії протікання. Структура конфлікту. Функції. Стилї поведінки у конфліктній взаємодії та способи вирішення конфліктів.	10	2	2	5	1	ДС, ДБ/3
Тема 4. Основні типи і види конфліктів Критерії типології конфліктів. Основні види конфліктів. Рольові конфлікти. Політичні конфлікти. Соціальні конфлікти. Сімейні конфлікти. Гендернозумовлені конфлікти. Міжетнічні конфлікти. Міжконфесійні конфлікти	10	2	2	5	1	РЗ/К/3
Тести, контрольна робота 1						30
Разом за модулем 1	39	8	8	20	3	42
Змістовий модуль 2. Технології управління педагогічними конфліктами, їх запобігання та конструктивного вирішення.						
Тема 5. Специфіка педагогічних конфліктів. Особливості педагогічних конфліктів. Причини педагогічних конфліктів.	11	2	2	7	-	ДС, ДБ/3
Тема 6. Конфліктогени в педагогічному процесі. Методи вирішення педагогічних конфліктів. Поняття конфліктогену, типи та аналіз конфліктогенів в педагогічному процесі. Стилї поведінки у конфліктній взаємодії. Проаналізувати сітку Кілменна-Томаса.	13	2	2	8	1	ДС, ДБ/3
Тема 7. Основи управління педагогічним конфліктом. Теорія і практика управління педагогічним конфліктом.	13	2	2	8	1	ДС, ДБ/3

Стратегії протидії та вирішення педагогічного конфлікту. Алгоритм управління педагогічним конфліктом.						
Тема 9. Основні технології вирішення педагогічних конфліктів Технології вирішення і врегулювання педагогічних конфліктів. Базові основи консенсусу. Юридичні способи врегулювання конфліктів.	14	2	2	9	1	ДС, ДБ/З
Тема 9. Профілактика педагогічних конфліктів Попередження і пом'якшення педагогічних конфліктів. Співробітництво та соціальне партнерство. Інституціоналізація відносин у суспільстві. Нормативні механізми функціонування соціальних інститутів.	14	2	2	9	1	РЗ/К/З
Тема 10-11. Медіація в закладах освіти (шкільна та в ЗВО). Поняття та передумови виникнення та розвитку інституту медіації за кордоном. Правове регулювання медіації в Україні. Етичні засади процесу медіації. Шкільна медіація та медіація в ЗВО.	16	2	2	11	1	РМГЗ
Тести, контрольна робота 3						30
Разом за модулем 3						48
Види підсумкових робіт						Бал
Модульна контрольна робота						60/тести
МКР 1						30
МКР 2						30
ІНДЗ (за наявності)						10
Інше (вказати)						-
Всього годин/ Балів	120	20	20	72	8	120/100

Примітки: ^{1/} Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач/кейсів, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання

Провідним завданням самостійної роботи є набуття здобувачами освіти навичок самостійного усвідомленого опрацювання фахових інформаційних джерел та оволодіння практичними навичками. Самостійна робота передбачає напрацювання здобувачами освіти змісту відповідей на конкретні запитання, які не розглядаються на практичних заняттях. А також містить

завдання практичного характеру. Обсяг самостійної роботи визначається певною конкретною кількістю годин, передбачених навчальним планом.

Змістовий модуль 1. Методологічні засади теорії конфлікту

1. Зробити порівняльний аналіз конфліктологічних ідей М.Вебера та Г.Зіммеля.
2. Визначити позитивні аспекти «Школи консенсусу» Т.Парсонса.
3. Зробити порівняльний аналіз конфліктологічних ідей Р.Дарендорфа та Т.Парсонса.
4. Розробити структурну модель конфлікту за М.Пірен.

Змістовий модуль 2.. Технології управління педагогічними конфліктами, їх запобігання та конструктивного вирішення

1. Розробити й описати функціональну модель конфлікту.
2. Визначити характерні ознаки міжособистісного конфлікту; їх типи та аналіз.
3. Проаналізувати функції внутрішньо особистісного конфлікту.
4. Зробити порівняльний функційний аналіз інтра- та інтерперсонального конфлікту.
5. Аналіз (сутнісно-функційний)конфліктної проблеми в соціумі.
6. Конфліктні інтереси.
7. Три виміри соціальної конфліктної проблеми.
8. Суть поняття конфліктогену. Типологія конфліктогенів. Аналіз конфліктогенів у соціальній роботі.
9. Стиль поведінки у конфліктній взаємодії. Проаналізувати сітку Кілменна-Томаса.
10. Проаналізувати суперечності у професійній діяльності соціального працівника на мікрорівні.
11. Проаналізувати суперечності у професійній діяльності ФСР на макрорівні.
12. Розробити алгоритм аналізу соціального конфлікту.
13. Розробити карту соціального конфлікту (за вибором).
14. Охарактеризувати системи позиційного ставлення «Батько», «Дорослий» , «Дитина».
15. Визначити й охарактеризувати найбільш типові бар'єри професійного спілкування.
16. Окреслити основні шляхи подолання бар'єрів професійного спілкування
17. Здійснити порівняльний аналіз ухилення й пристосування.
18. Здійснити порівняльний аналіз ухилення й компромісу.
19. Здійснити порівняльний аналіз пристосування й компромісу.
20. Розробити критерії та алгоритм аналізу стилю поведінки у конфліктній взаємодії (за вибором).
21. Визначити рівень комунікабельності (тест В. Ряховського).
22. Проаналізувати структуру комунікативності соціального працівника.
23. Визначити провідні комунікативні якості сучасного соціального працівника.
24. Обґрунтування доцільності застосування конкретної моделі взаємодії з клієнтом (за вибором).
25. Алгоритм аналізу певної моделі взаємодії з клієнтом (за вибором).
26. Порівняльний аналіз прогнозованих результатів моделей професійної взаємодії (довільних двох за вибором).

7. Індивідуально-дослідне завдання (ІНДЗ)

Індивідуально-дослідне завдання (ІНДЗ) видаються здобувачам освіти на першому занятті, і виконуються здобувачем самостійно у письмовій формі при консультуванні з викладачем. Вправи здобувач освіти вибирає самостійно, не більше 1. За виконання однієї вправи передбачено 10 балів. Максимальна кількість балів за ІНДЗ 10 балів.

Проаналізувати одну із моделей дослідження конфлікту (за вибором):

Модель № 1. Аналіз конфлікту за його структурою.

Модель № 2. Аналіз конфлікту за фазами його перебігу (А. Коваль, А. В. Костюк).

Модель № 3. Понятійна схема дослідження соціального конфлікту (В. М. Шаленко).

Модель № 4. Картографія конфлікту (Х. Корнеліус, Ш. Фейр)

Модель № 5. Аналітична схема дослідження міського громадянського конфлікту

Критерії оцінювання ІНДЗ

10 балів - здобувач освіти самостійно виконує завдання, логічно, цілісно, послідовно та стилістично, граматично правильно будує відповідь з визначенням обов'язкових структурних елементів; зміст аналізу моделі, спрямований на досягнення поставленої мети; аналізує різні підходи до моделі, наводить доречні аргументи, використовує набуту з різних джерел інформацію для розв'язання поставлених ситуацій; вкінці робить висновок, який органічно випливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів; робота відзначається багатством слововживання та художньою цінністю.

9 балів - здобувач освіти самостійно виконує завдання, логічно, цілісно, послідовно та стилістично, граматично правильно будує відповідь з визначенням обов'язкових структурних елементів; зміст аналізу моделі, спрямований на досягнення поставленої мети; аналізує різні підходи до моделі, наводить доречні аргументи, використовує набуту з різних джерел інформацію для розв'язання поставлених ситуацій; вкінці робить висновок, який органічно випливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів, однак він не завжди є повним та стилістично правильним; робота відзначається багатством слововживання та художньою цінністю.

8 балів - здобувач освіти самостійно виконує завдання, логічно, цілісно, послідовно та стилістично, граматично правильно будує відповідь з визначенням обов'язкових структурних елементів; зміст аналізу моделі, спрямований на досягнення поставленої мети, підібрані форми та методи дещо однотипні; аналізує різні погляди для кожної ситуації, наводить один доречний аргумент; вдало добирає лексичні засоби; висновок випливає із проблеми, яка аналізується; у роботі є недоліки: відхилення від теми, порушення послідовності її викладу; висловлювання обгрунтовані, не завжди підкріплені фактичним матеріалом, переходи між ними є вмотивованими.

7 балів - здобувач освіти самостійно виконує завдання, логічно, цілісно, послідовно та стилістично, граматично правильно будує відповідь з визначенням обов'язкових структурних елементів; зміст аналізу моделі, спрямований на досягнення поставленої мети, підібрані форми та методи дещо однотипні та застарілі; аналізує різні погляди для кожної ситуації, наводить один доречний аргумент; вдало добирає лексичні засоби; висновок випливає із проблеми, яка аналізується; у роботі є недоліки: відхилення від теми, порушення послідовності її викладу; висловлювання обгрунтовані, не завжди підкріплені фактичним матеріалом, переходи між ними не завжди є вмотивованими.

6 балів - здобувач освіти самостійно виконує завдання, логічно, цілісно, послідовно та стилістично, граматично правильно будує відповідь з визначенням обов'язкових структурних елементів; зміст аналізу моделі, спрямований на досягнення поставленої мети, підібрані форми та методи дещо однотипні та подекуди не доречні, що вплине на досягнення мети; аналізує різні погляди для кожної ситуації, наводить один доречний аргумент; вдало добирає лексичні засоби; висновок випливає із проблеми, яка аналізується; у роботі є недоліки: відхилення від теми, порушення послідовності її викладу; висловлювання не завжди обгрунтовані, не підкріплені фактичним матеріалом, переходи між ними не є вмотивованими.

5 балів - здобувач освіти самостійно виконує завдання, однак не завжди логічно, цілісно, послідовно та стилістично, граматично правильно будує відповідь з визначенням обов'язкових структурних елементів; зміст аналізу моделі, спрямований на досягнення поставленої мети, підібрані форми та методи дещо однотипні та подекуди не доречні, що вплине на досягнення мети; аналізує різні погляди для кожної ситуації, наводить один доречний аргумент; не завжди вдало добирає лексичні засоби; висновок випливає із проблеми, яка аналізується; у роботі є недоліки: відхилення від теми, порушення послідовності її викладу; висловлювання не завжди обгрунтовані, не підкріплені фактичним матеріалом, переходи між ними не є вмотивованими.

4 бали - здобувач освіти самостійно виконує завдання, подекуди не логічно, послідовно та стилістично, граматично правильно будує відповідь з визначенням обов'язкових структурних елементів; зміст аналізу моделі, спрямований на досягнення поставленої мети; підібрані форми та методи не системно підібрані, що вплине на досягнення мети; аналізує різні погляди для кожної

ситуації, однак не завжди доречні; не завжди вдало добирає лексичні засоби; висновок не повною мірою розриває зміст викладеного.

3 бали - здобувач освіти самостійно виконує завдання, подекуди не логічно та не послідовно, зустрічаються стилістичні, граматичні помилки, наявні не всі з визначенням обов'язкових структурних елементів; зміст аналізу моделі, спрямований на досягнення поставленої мети; підібрані форми та методи не системно підібрані, що вплине на досягнення мети; не завжди вдало добирає лексичні засоби; висновок не повною мірою розриває зміст викладеного.

2 бали - здобувач освіти самостійно виконує завдання, подекуди не логічно та не послідовно, зустрічаються стилістичні, граматичні помилки, наявні не всі з визначенням обов'язкових структурних елементів; зміст програми спрямований на досягнення поставленої мети; підібрані форми та методи не системно підібрані, що вплине на досягнення мети; не завжди вдало добирає лексичні засоби; висновок не повною мірою розриває зміст викладеного.

1 бал - здобувач освіти подекуди не логічно та не послідовно викладає матеріал, зустрічаються стилістичні, граматичні помилки, більшість з визначених обов'язкових структурних елементів відсутня; зміст не спрямований на досягнення поставленої мети; висновок не розриває зміст викладеного.

IV. Політика оцінювання

Оцінювання знань здобувачів освіти ОК «Педагогічна конфліктологія» здійснюється на основі результатів поточного і підсумкового модульного контролю знань згідно «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки». Завдання поточного контролю – перевірка навчальних досягнень здобувачів освіти. Завдання підсумкового модульного контролю – перевірка розуміння і засвоєння здобувачами освіти програмового матеріалу загалом, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання засвоєних знань, умінь сформулювати своє ставлення до певної проблеми ОК тощо. Оцінювання здійснюється за **100-бальною** шкалою.

Формою контролю вивчення ОК «Педагогічна конфліктологія» є екзамен. Максимальна кількість балів за поточний контроль з освітнього компонента становить 40 балів. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується в різних формах, зокрема опитування, захист проєктів, робота в малих групах, індивідуальна робота, виступи на практичних заняттях, участь у дискусіях та дебатах, експрес-контроль, перевірка результатів виконання різноманітних індивідуальних науково-дослідних завдань, контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем, тощо. Максимальний бал за кожну з форм роботи визначено у таблиці 2 силабуса освітнього компонента. Результат самостійної роботи здобувачів освіти оцінюється на практичних заняттях із відповідної теми. За активність на заняттях здобувач освіти може додатково отримати до 20 % максимального поточного бала, але при цьому сума поточних балів за семестр не повинна перевищувати, як правило, 40.

Підсумковий модульний контроль здійснюється після завершення вивчення тем змістового модуля у формі виконання здобувачем освіти модульної контрольної роботи у вигляді письмового або комп'ютерного тестування та проводиться або під час навчального заняття (його частини). Максимальний бал, отриманий за модульні контрольні роботи, становить 60 балів.

Підсумкова модульна оцінка визначається в балах як сума поточної та контрольної модульних оцінок. Модуль зараховується здобувачеві, якщо він успішно виконав всі види навчальної роботи, передбачені силабусом освітнього компонента. Перескладання будь-яких видів робіт, передбачених силабусом освітнього компонента, з метою підвищення підсумкової модульної оцінки не дозволяється. Заборгованість із модуля повинна бути ліквідована здобувачем у позааудиторний час на консультаціях за графіком, затвердженим на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи до початку підсумкового контролю з наступного модуля. Кінцевий термін ліквідації заборгованості з модульного контролю обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії.

Якщо з освітнього компонента підсумкова оцінка (бали) з освітнього компонента як сума підсумкових модульних оцінок становить не менше як 75 балів, то, за згодою здобувача освіти, вона може бути зарахована як підсумкова оцінка з ОК. Така оцінка виставляється в день проведення екзамену в присутності здобувача освіти. Іспит складається у випадку, якщо здобувач освіти бажає підвищити рейтинг або у випадку незадовільної підсумкової семестрової оцінки. У цьому випадку бали, набрані здобувачем за результатами модульних контрольних робіт, анулюються.

Політика щодо дедалайнів та перескладання. Якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття – на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати відповідну кількість балів, які були визначені на дану тему заняття. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної освітньої (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації».

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Списування під час контрольних та самостійних робіт, іспиту заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, навчання за програмою подвійного диплома, з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти, міжнародне стажування) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком (в онлайн режимі за погодженням із деканом факультету).

Визнання результатів навчання, отриманих здобувачами вищої освіти у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, курсовій роботі (проекту), контрольній роботі тощо, які передбачені програмою (силабусом) освітнього компонента (Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки).

V. Підсумковий контроль

Іспит проводиться у вигляді письмового або комп'ютерного тестування. Здобувачам освіти пропонуються тестові завдання у кількості 30 запитань (по 2 бали). Максимальна оцінка за іспит – 60 балів.

Види тестових завдань:

- із вибором однієї правильної відповіді;
- із вибором декількох правильних відповідей;
- на встановлення відповідності запропонованих наборів тверджень;
- завдання на відтворення правильної відповіді (формулювань понять) по пам'яті;
- завдання відкритого типу, що передбачає розгорнуту відповідь.

Тестові завдання складаються відповідно до питань, винесених на іспит.

Програма іспиту затверджується на засіданні кафедри.

Складання та перескладання іспиту проводиться згідно розкладу. Повторне складання екзамену допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Питання іспиту

1. Поняття педагогічного конфлікту.
2. Сутність конфлікту як феноменального суспільного явища.
3. Причини конфлікту. Інцидент зіткнення. Конфліктна ситуація. Конфліктні інтереси. Сторони конфлікту. Суб'єкт, об'єкт конфлікту.
4. Мотивація конфлікту. Анатомія конфлікту. Фази конфлікту.
5. Класифікація конфліктів за кількістю учасників, за причинами, управлінським аспектом;

за ступенем тривалості і напруженості; за напрямом комунікації.

6. Латентність і агресивність як найважливіші характеристики конфлікту.
7. Фіксування конфліктної проблеми.
8. Головні учасники конфлікту в освітньому процесі.
9. Порівняльний аналіз конфліктної ситуації та позицій учасників конфлікту в освітньому процесі.
10. Аналіз суперечностей в педагогічному процесі .
11. Конфліктогени в педагогічному процесі: цільові, змістові, корекції та контролю.
12. Комунікативні конфліктогени.
13. Характеристика бар'єрів у професійному спілкуванні.
14. Метод і сітка вибору стилю поведінки Томаса-Кілменна.
15. Характеристика головних стилів поведінки у конфлікті.
16. Шляхи вибору найефективнішого стилю спілкування у конфлікті.
17. Загальні принципи спілкування з “важкими” людьми.
18. Функція управління в конфлікті.
19. Методи управління конфліктом.
20. Роль педагога в попередженні та конструктивному вирішенні конфліктів.
21. Кількісні та якісні рівні конфлікту.
22. Гострота проходження, сфери прояву конфлікту в освітньому середовищі.
23. Рушійні сили конфліктів.
24. Критерії діагностики конфлікту. Ідентифікаційні та неідентифікаційні показники конфлікту.
25. Ознаки критерію складності (міри конфліктності).
26. Стадії внутрішньо особистісного конфлікту та його функції.
27. Життєві кризи особистості.
28. Міжособистісні конфлікти.
29. Типологія міжособистісних конфліктів.
30. Причини міжособистісних конфліктів у колективі та їх класифікація.
31. Стиль конкуренції та випадки, в яких він застосовується.
32. Стиль ухилення та рекомендації щодо його застосування.
33. Стиль пристосування та ситуації, в яких він найбільш ефективний.
34. Стиль співробітництва та його застосування.
35. Особливості застосування стилю компромісу.
36. Методика виключення безпідставності як засіб зняття конфлікту.
37. Заходи зняття конфліктної ситуації у процесі їх психодіагностики.
38. В. Вундт, З. Фрейд, С. Рубінштейн про психологію внутрішнього конфлікту.
39. Проблема довіри та шляхи її розв'язання.
40. Захист від “важких” у спілкуванні людей.
41. Шляхи припинення “важких” взаємовідносин, уникнення
42. Подолання страху і внутрішньої роздвоєності у конфліктній ситуації.
43. Розпізнавання страхів, визначення їх обґрунтованості.
44. Особливості застосування стилю компромісу.
45. Оцінка співвідношення влади. Визначення пріоритетів.
46. Визначення реальних проблем і інтересів, варіантів реакцій.
47. Використання набору стилів. Візуалізація. Планування можливостей.
48. Компроміс і співробітництво як два варіанти переговорів.
49. Рекомендації щодо застосування компромісу і співробітництва у переговорах.
50. Загальна модель ведення переговорів.
51. Загальні принципи з'ясування позицій.

52. Способи визначення прихованих потреб і інтересів. Висування альтернативних варіантів розв'язку проблеми.

53. Досягнення згоди по найкращих взаємовигідних рішеннях.

54. Базові елементи методу Р. Фішера та У. Юрі. Інтереси і позиції учасників переговорів та концентрація на них уваги.

55. Зміст прагматичних, комунікативних, легітимних порушень спілкування у латентній фазі конфлікту та рекомендації щодо їх виправлення.

56. Усунення порушень спілкування за аспектами деформації соціальної дії в агресивній фазі конфлікту.

57. Особливості уникнення порушень спілкування, їх зміст у батальній фазі конфлікту.

58. Приховані та хибні уявлення і превентивна стратегія уникнення неправильно мотивованих дій у конфлікті.

59. Проблема недостатнього спілкування та шляхи її розв'язання. Усунення проблеми неясності.

VI. Шкала оцінювання

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

3 бали - Оцінюється робота здобувача освіти, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом за відповідною темою, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, в т.ч. самостійної роботи, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, чинне законодавство, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки за умови особистого мультимедійного представлення завдання на практичному занятті.

2 бали - Оцінюється робота здобувача освіти, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом за відповідною темою, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, в т.ч. самостійної роботи, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, чинне законодавство, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.

2 бали - Оцінюється робота здобувача освіти, який відтворює значну частину навчального матеріалу за відповідною темою, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень та понять. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.

1 бал - Оцінюється робота здобувача освіти, який не володіє навчальним матеріалом за відповідною темою та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є іспит

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня

75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	необхідне перескладання

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна література

1. Olena V. Belkina-Kovalchuk, Evgeniya A. Durmanenko, Tetyana A. Martyniuk, Victoria V. Petruk and Svitlana Yu. Cherneta. School Mediation as A Means of Preventing Social Maladjustment of Students from Risk Groups. *JoJournal of Intellectual Disability - Diagnosis and Treatment*, 2021, Vol. 9 № 5, P.546-554 <https://www.lifescienceglobal.com/pms/index.php/jiddt/article/view/8418>
2. Аналіз провідного вітчизняного та зарубіжного досвіду щодо реалізації соціальної відповідальності університетів під час конфліктів, воєнних дій та повоєнного відновлення: препринт (аналітичні матеріали) / Є. Балджи, І. Власова, С. Калашнікова, В. Ковтунець, О. Литовченко, О. Оржель, В. Рябченко, К. Трима, Л. Червона, Н. Шофолова; за ред. С. Калашнікової та О. Оржель. Київ: Інститут вищої освіти НАПН України, 2022. 145 с.
3. Анпілогова Ю.Ю. Причини конфліктів, що виникають між суб'єктами навчально-виховної діяльності. URL : <https://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN1/r2/07ajjsnd.pdf>
4. Волкова Н.П. Конфлікти у педагогічному колективі закладу вищої освіти: причини виникнення та шляхи запобігання. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія»*. Педагогічні науки. 2019. № 1 (17). URL : <https://pedpsy.duan.edu.ua/images/PDF/2019/1/16.pdf>
5. Гарькавець С. О. Соціальні конфлікти: Словник-довідник. Сєверодонецьк: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2020. 120 с
6. Гарькавець С.О., Волченко Л.П. Конфлікти в освітньому середовищі: діагностика та практика вирішення: навчально-методичний посібник. Харків : Друкарня Мадрид, 2020. 92 с.
7. Гірник А., Бобро А. Конфлікти: структура, ескаляція, залагодження. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2020. 172 с.
8. Закон України "Про медіацію" : прийнятий 16.11.2021р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>
9. Кисельова Т., Надо Д. Оцінювання фасилітованого діалогу: підходи, рамки та виклики. *Звіт. Координатор проектів ОБСЄ в Україні*. Київ, 2022. 74 с.
10. Курова А.В. Психологія спілкування: навч.-метод. посіб.. Одеса: Одеська юридична академія, 2020. 256 с.
11. Кошечко Н. В. Професійна підготовка майбутніх викладачів вищої школи у контексті педагогічної конфліктології. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/197271141.pdf>
12. Петрінко В.С. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці. Навчальний посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. 360 с.
13. Про затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України: МОН України; Наказ, Положення від 22.05.2018 № 509. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0885-18#Text>
14. Czerneta S. Condition of realization of conflicts prevention in interpersonal interection in ihi's students. *Knowledge. Education. Low. Managtmtnt. Nauka. Oświata. Prawo. Zarządzanie*. 2019. № 1. P. 197-203
15. Трофименко А. В., Константинова Ю.В. Конфліктологія та теорія переговорів : навчальний посібник. Маріуполь : МДУ, 2020. 375 с.
16. Яцина О.Ф. Психологія спілкування: навч. посіб.. К.: ВД «Професіонал», 2020. 464 с.

Додаткова література

1. Гринь Д. В. Медіація як один із альтернативних способів вирішення індивідуальних трудових спорів: досвід зарубіжних країн. URL : <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2022/10/4-1.pdf>
2. Дем'яненко Н.В., Ясько О.М. Аналіз наявних технологій профілактики та попередження трудових конфліктів на підприємстві кандидат економічних наук. *Економіка і суспільство*. 2018. Випуск 18. URL : http://economyandsociety.in.ua/journals/18_ukr/52.pdf
3. Дутко А., Нагірняк О. Медіація як спосіб вирішення сімейних спорів. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія: "Юридичні науки"*. 2020. Т. 7, № 1. С. 148-152.
4. Єрмоменко Г. Медіація як спосіб вирішення спорів. URL: <http://innovations.com.ua/uk/interview/6/39/374>
5. Карпінська Н., Чернета С. Медіація як спосіб вирішення соціальних конфліктів. *Ввічливість. Humanitas*, 2022. № 4, С. 47–53.
6. Козич І.В. Педагогічна конфліктологія: навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності "Соціальна робота" освітньо-професійної програми "Соціальна педагогіка". Запоріжжя : ЗНУ, 2018. 104 с.
7. Слюсарев І.О. Управління соціальними конфліктами в публічній сфері. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління*. 2020. Т. 31 (70). № 5. С. 122–126.
8. Савчук Б., Салига Н. Рецепція феномену педагогічних конфліктів західних науковців у моделюванні професійної підготовки фахівця. *Молодь і ринок*. №-6 (191-192), 2021. С. 32-36.
9. Шишка Н. В. Поняття «медіація» як альтернативна форма вирішення спорів: до проблеми праворозуміння. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 4. С. 297-301. URL : <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/47019b6e-9043-413a-8c4a-028a8a8d2fc1/content>
10. Шкільна медіація. Посібник для шкільних служб медіації. URL: https://www.schools-for-democracy.org/images/documents/358/shkilna_mediaciya_posibnyk_dlya_shkilnyh_sluzhb_mediacyi_ua.pdf
11. On certain aspects of mediation in civil and commercial matters : Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council of 21 May 2008. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX%3A32008L0052>

Інтернет-ресурси

1. Верховна Рада України. URL: <http://www.rada.gov.ua>
2. Урядовий портал. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
3. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua>
4. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
5. Онлайн курс «Вступ до медіації». URL: <https://vumonline.ua/course/mediation/>
6. Social mediation. Social Mediation in Practice: A project recognized